

مسئله رشد اقتصادی بدون نفت خیلی مهم است. این ماده مخدر نفت از صد سال پیش تا حالا متأسفانه ما را معتاد کرده. البته در بلندمدت محقق می‌شود، و کار یک دولت هم نیست؛ البته بنده یک روزی سال‌ها پیش این را مطرح کردم؛ اگر از آن روز شروع می‌شد، امروز بدون شک وضع کشور وضع دیگری بود؛ دنبال نشد. (۱۴۰۱/۱۰/۲۳) www.basirat.ir

حرف روز

بازگشت برجام به ریل!

«برجام بار دیگر به ریل بازخواهد گشت»؛ این سخن جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در نشست خبری پس از دیدار با طرف‌های ایرانی است، سخنی که نشان می‌دهد غرب تمایل و نیاز به بازگشت به میز مذاکره پیدا کرده است؛ اما علت این تغییر ریل چیست؟

نکات تحلیلی: ۱- خوردن به در بسته: «توافق هسته‌ای بهترین راه برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای است و ما همچنان به بازگشت به برجام معتقد هستیم»؛ این موضع جان کربی، هماهنگ‌کننده شورای امنیت ملی کاخ سفید هم‌زمان با حضور بورل در تهران، نشان می‌دهد واکنش به موقع جمهوری اسلامی در پاسخ به قطعنامه اخیر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، این پیام را به کاخ سفید رسانده که مدل تهدید تحریم در مواجهه با برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران نتیجه مطلوبی نداشته و نیازمند تغییر مسیر و بازگشت به میز مذاکره است. ۲- جنگ؛ اشتباهی فاجعه‌بار: برای غرب، پایان دیپلماسی به معنی جنگی ابدی است. میدل ایست آی استدلال کرده است: «اگرچه درست مانند مورد عراق، تدروها در ایالات‌متحده و اسرائیل سعی دارند بایدن را به سمت یک جنگ احتمالی با ایران سوق دهند؛ اما او باید متوجه باشد که جنگ با ایران برای غرب اشتباهی بسیار بدتر از جنگ عراق و افغانستان خواهد بود و این نه تنها به دلیل پیامدهای خطرناک آن است، بلکه به سبب وجود یک جایگزین صلح‌آمیز و در دسترس همچون توافق ۲۰۱۵ است. جنگ و درگیری با نتایج نامعلوم هرگز عاقلانه نیست». ۳- اقتصاد یک تهدید جدی است: دیگر اقتصاد یک سلاح در اختیار غرب برای فشار بر ایران نیست، بلکه امروز اقتصاد به شمشیر دسته شکسته‌ای مبدل شده که دست صاحبانش را نیز می‌برد؛ درگیری اوکراین و پیامدهای جهانی به خصوص افزایش هزینه مواد غذایی و انرژی، موجب بروز بحران غذایی در اروپا و افزایش تورم در ایالات‌متحده شده و زندگی در غرب را به شدت تحت تأثیر قرار داده است. برای جامعه‌ای که همواره نرخ تورم زیر ۲ درصدی داشته، حدود ۴ برابر شدن تورم، رقم بسیار بالایی است و ادامه تنش با ایران احتمالاً این شرایط را برای غرب بدتر خواهد کرد.

نکته راهبردی: با اینکه غرب خود را متمایل به بازگشت به میز مذاکره نشان می‌دهد؛ اما به هیچ وجه نباید ذوق زده شد؛ چراکه تجربه گذشته نشان داده است قطار سیاست خارجی غرب در مسیر پیش رو همچنان به مقصد پیشین حرکت خواهد کرد و این تغییر ریل، تنها یک تغییر مسیر تاکتیکی خواهد بود. قطعاً غرب در ایستگاه آخر منتظر ایران نخواهد ماند.

(نویسنده: حسین حسینی نژاد)

گزارش روز

گفتار و رفتار متناقض!

«اصلاحات نیوز» به نقل از حشمت‌الله فلاحت‌پیشه، رئیس کمیسیون امنیت ملی مجلس در دوره دهم آورده است: «روسیه اولین مانع ویران‌کننده در مسیر برجام است و نگاه دولتی‌ها به روس‌ها یک طنز تلخ است». وی با اشاره به سفر اخیر وزیر امور خارجه روسیه به کشورمان، گفته است: «حضور لاوروف در تهران اگر ضربه دیگری به برجام وارد نکند، قطعاً کمکی به احیای آن نیز نخواهد کرد».

گزاره‌های خبری: ۱- در ادامه تخریب‌های رسانه‌ای ظرفیت‌های نگاه به شرق از سوی جریان اصلاح‌طلب، ناصر قوامی نیز طی روزهای اخیر گفته است: «دولت رئیسی درصدد واپسته کردن مملکت به روسیه و چین است». وی با طرح این نکته که مسئله مهم، سیاست‌های کلی است و نه افراد کابینه، بر این نکته تأکید می‌کند که: «فکر می‌کنم با توجه به چارچوب‌ها و سیاست‌های کلان موجود در عرصه‌های مختلف، تغییر کابینه و عوض کردن چند وزیر مشکل را حل نمی‌کند». ۲- پایگاه خبری اصلاحات نیوز نیز دیروز در بخش بین‌الملل خود نوشت: «معمای چند مجهولی روابط ایران و روسیه در تاریخ معاصر نشان‌دهنده فراز و نشیب‌های بسیاری است که به گواه مورخان، در اغلب موارد، این ایران بوده که از دخالت‌ها و بدهدی طرف روسی متضرر شده است». این پایگاه خبری در تیتراژ خود مطرح می‌کند که: «روسیه با استفاده از سیاست خارجی منفعل ایران، به دنبال گسترش نفوذ در کشور است» و در پایان تحلیل، به نقل از کارشناسان بر این نکته تأکید می‌کند که «هنوز شاهد هستیم نگاه خوش‌بینانه محض به روسیه و البته دشمنی ادامه‌دار با آمریکا عاملی شده تا هرروز فاصله ایران با کشورهای تأثیرگذار در منطقه خاورمیانه بیشتر و بیشتر شود».

گزاره‌های تحلیلی: ۱- رویکرد جمهوری اسلامی در مناسبات بین‌المللی و مراودات جهانی مبتنی بر اصل موازنه عدمی و شعار راهبردی نه شرقی و نه غربی است؛ لذا دولت و نظام در عین پیگیری مذاکرات با غرب، معتقد به گشودن ارتباط با همسایگان و شرق است. ۲- فعال‌سازی کریدور شمال به جنوب و شرق به غرب و پیش‌بینی درآمدزایی ۲۰ میلیارد دلاری از این کریدور نشان می‌دهد که ما ظرفیت‌های بسیاری در ارتباط با شرق و همسایگان داشته‌ایم که متأسفانه به دلیل نگاه مطلق دولت یازدهم و دوازدهم به غرب، مغفول مانده است. ۳- مهم‌ترین کار در دولت جدید، توازن بین سه حوزه دیپلماسی و بین‌المللی، یعنی ارتباط با همسایگان، ارتباط با شرق و مذاکره با غرب است؛ لذا برخی اصلاح‌طلبان در برنامه پیشنهادی خود به سید ابراهیم رئیسی، از رئیس‌جمهور خواسته‌اند تا برای امضای توافقنامه‌ها و قراردادهای استراتژیک اقتصادی میان ایران و چین، هند، اتحادیه اروپا و روسیه تلاش کند. ۴- اما نکته‌ای که متأسفانه در برخی سیاسیون غرب‌گرای داخلی یافت می‌شود، عدم فهم صحیح از سه موضوع منفعت اقتصادی، منافع ملی و امنیت ملی است. این امر موجب اصرار بیش‌ازحد به ارتباط با غرب و مغفول ماندن داشته‌ها و ظرفیت‌های بین‌المللی ایران است. ۵- این موضوع می‌تواند از حیث عدم آشنایی به تحولات پس از دهه ۹۰ خصوصاً دهه حاضر که عصر برهم خوردن مناسبات قدیم بین‌الملل است، باشد؛ یا مبتنی بر دعوای مرسوم جناحی؛ که هر کدام را صحیح تصور کنیم، نیازمند اصلاح و بازنگری جدی است.

نکته پایانی: برخی سیاسیون غرب‌گرای داخلی به این موضوع اشراف ندارند یا آن را به تغافل و تجاهل می‌سپارند که محیط بین‌الملل و دیپلماسی محل وفاق و وحدت جناح‌ها باید باشد و اصلی که باید در آن لحاظ گردد سه اصل نامبرده شده، یعنی منفعت اقتصادی، منافع ملی و امنیت ملی است؛ لذا حال که آمارها از صحیح بودن رویکرد جدید در دیپلماسی حکایت دارد، نباید دست به تخطئه و تخریب در این حوزه بزنند. (نویسنده: حسین عباسیان)

▼ اخبار

رقیب کانال سوئز از ایران می‌گذرد

روزنامه فرامنطقه‌ای القدس العربی چاپ لندن در شماره دیروز (شنبه) خود به جدی شدن پروژه گذرگاه شمال- جنوب پرداخته و نوشته است؛ روسیه و ایران در حال سرعت بخشیدن به پروژه رقیب خود برای کانال سوئز هستند. این گذرگاه قرار است از سواحل کشور هندوستان در اقیانوس هند به خلیج فارس و بنادر ایران متصل شود و با عبور از خزر و کشورهای قفقاز، به روسیه و در نهایت به شمال اروپا برسد. به نوشته این رسانه عربی، این پروژه بیست سال پیش توسط روسیه، هند و ایران امضا شد و تعدادی از کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز که جمهوری‌های سابق شوروی بودند، در آن مشارکت کردند. القدس العربی با اشاره به تحقیق به عمل آمده توسط سازمان حمل و نقل هند خاطرنشان کرد: «گذرگاه جایگزین کانال سوئز، یعنی گذرگاه شمال- جنوب، هزینه حمل و نقل کالاها میان هند و اروپا را به یک سوم هزینه صرف شده در کانال سوئز کاهش خواهد داد و مدت زمان یادشده را به نصف یعنی به جای ۴۵ تا ۶۰ روز کنونی به ۲۳ روز خواهد رساند».

کنفرانسی برای بلعیدن منافع ملت عراق!

«ترکی العتبی» از اعضای ارشد هیئت هماهنگی شیعی در عراق، درباره سه تهدید ناشی از کنفرانس ریاض که قرار است به زودی با حضور رئیس‌جمهور آمریکا برگزار شود، هشدار داد. العتبی در مصاحبه با پایگاه خبری المعلومه ضمن اشاره به این تهدیدات گفت: «ما به هیچ کنفرانسی که تحت نظارت کاخ سفید در منطقه برگزار می‌شود، اعتماد نداریم؛ زیرا دستور کار آن چه امنیتی باشد و چه اقتصادی، به نفع عراق نخواهد بود و برای فروردن آن در مشکلات بیشتر تلاش می‌کند». وی بایبان اینکه نشست ریاض سه تهدید امنیتی، اقتصادی و سیاسی برای صحنه تحولات عراق ایجاد می‌کند، تأکید کرد: «کشورهای شرکت‌کننده در این نشست به دنبال ایجاد ائتلاف‌هایی هستند که منافع آن‌ها را تأمین کند. آن‌ها تلاش می‌کنند تا از وضعیت کنونی عراق برای سیطره بر منابع و دارایی‌های آن بهره‌برداری کنند». قرار است کنفرانس ریاض به‌عنوان بخشی از تلاش‌های آمریکا برای احیای ائتلاف‌های وابسته به خود در منطقه، با حضور بایدن و چند کشور دیگر برگزار شود.

معمار سازمان اطلاعات نوین در ایران!

فرمانده کل سپاه در آیین تکریم و معارفه رئیس سازمان اطلاعات سپاه، حجت‌الاسلام طائب را شخصیتی دانست که در دفاع از انقلاب در صحنه اطلاعاتی نظام، نقش برجسته و درخشانی از ابتدای مسئولیت در دو دوره منفصل نزدیک دو دهه تا به امروز ایفا کرده است. وی افزود: «ایشان در اوج بحران‌های سخت و فشارهای سنگین و نبردهای اطلاعاتی دشمن، نقش اطلاعات سپاه در نظام اطلاعاتی کشور را احیا، معماری جدیدی از اطلاعات نوین را شکل داد و فراتر از جمع‌آوری و تبدیل به یک پایانه و توزیع اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه را به مجموعه‌ای فعال، مسلط و چندبعدی تبدیل کرد. در بعد اطلاعات اقتصادی و مبارزه با مفسدات اقتصادی و هشدارهای به موقع به مسئولین کشور برای مسلط شدن بر وضعیت اقتصاد و معیشت مردم که محور اصلی هدف‌گذاری‌های امروز دشمن است، وی نقش مؤثر و انکارناپذیری را ایفا کرد».

صفر دلار؛ قیمت واقعی بیت کوین!

روزنامه دولتی اکونومیک دیلی چین روز چهارشنبه مقاله‌ای درباره بیت کوین منتشر کرد. این مقاله هشدار می‌دهد که سرمایه‌گذاران باید مراقب ریسک «به سمت صفر شدن» قیمت بیت کوین در بحبوحه فروش اخیر کریپتوها در بازار باشند. این روزنامه افزود: «بیت کوین چیزی بیش از یک رشته کد دیجیتال نیست و بازده آن عمدتاً از خرید پایین و فروش بالا حاصل می‌شود». این روزنامه در ادامه گزارش خود می‌افزاید که در آینده، زمانی که اعتماد سرمایه‌گذاران از بین برود یا کشورهای مستقل بیت کوین را غیرقانونی اعلام کنند، این ارز دیجیتال به ارزش اصلی خود باز می‌گردد که کاملاً بی‌ارزش است. هشدار رسانه‌های دولتی نشان‌دهنده موضع قاطع پکن در برابر ارزهای دیجیتال و فعالیت‌های مرتبط با آن است که دولت آن را غیرقانونی اعلام کرده است. در کشور ما نیز تخمین‌ها حاکی از آن است که حدود ۱۲ میلیون نفر در ارزهای دیجیتال سرمایه‌گذاری کرده‌اند؛ سرمایه‌گذاری‌ای که ریسک ضرر در آن بسیار غیرقابل‌پیش‌بینی است.

▲ اخبار کوتاه

▲ **کاری که باید در دولت قبل می‌شد و نشد!** رئیس‌جمهور در گفتگوی زنده تلویزیونی در شب گذشته گفت: «ما کشور را در شرایطی تحویل گرفتیم که تورم ماهانه ۶۰ درصدی و کسری بودجه داشتیم و مواجه با رشد نقدینگی هم بودیم که اگر ادامه می‌یافت، شرایط اقتصادی دشوارتر می‌شد. اصلاح اقتصادی باید در دولت قبل اتفاق می‌افتاد و اگر یک سال زودتر این اتفاق می‌افتاد، هزینه کمتری برای کشور داشت. آثار تورم حاصل از اصلاح اقتصادی در زمان کوتاه از بین خواهد رفت».

▲ **خیز ایران برای احداث نیروگاه‌های اتمی جدید!** «محمد اسلامی» معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی کشورمان درباره بتن‌ریزی واحدهای شماره ۲ و ۳ نیروگاه اتمی بوشهر اظهار داشت: «شب گذشته بتن‌ریزی دیواره راکتور واحد شماره ۲ آغاز و بخشی از پیشرفت عملیات عمرانی این واحد انجام شد و در این لحظه قرار است تحکیم بستر ساختمان‌های جانبی واحدهای ۲ و ۳ نیروگاه اتمی بوشهر انجام شود و در مرحله بعد قرار است سپرکوبی با هدف آماده‌سازی سایت به‌منظور احداث واحدها و تأسیساتی را که قرار است اجرایی شود، انجام دهیم».

▲ **نقض عهد تحریم کنندگان!** بلومبرگ با استناد به آمار پایگاه‌های ردیابی نفت‌کش‌ها نوشت، پالایشگاه‌های نفت قاره اروپا هفته گذشته ۱,۸۴ میلیون بشکه در روز نفت روسیه را خریدند و این سومین افزایش هفتگی متوالی و بالاترین سطحی است که اروپا از جمله ترکیه در تقریباً دو ماه گذشته از روسیه نفت دریافت کرده است.

▲ **شاه‌کلید افزایش سرقت در کشور!** روزنامه شرق در مطلبی با عنوان «کورس تورم و سرقت» نوشت: «بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، شمار سرقت‌ها در سال ۹۵ حدود ۳۴۳ هزار و ۴۲۵ فقره بوده که بنا به اعلام معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه، در سال گذشته شمار سرقت‌ها به حدود یک میلیون و ۴۰۰ هزار فقره رسیده است. به نظر می‌رسد افزایش چهار برابری سرقت طی پنج سال گذشته در کشورمان، با رشد نرخ تورم رابطه معنادار دارد. به‌طوری‌که در بازه پنج‌ساله ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ نرخ تورم سالانه حدود ۴,۴ برابر شده است».

▲ **حال‌وروز آب را دریابیم!** «فیروز قاسم‌زاده» مدیرکل دفتر اطلاعات آب کشور گفت: «میزان پرشدگی سد استان‌های اصفهان، تهران، خوزستان و سدهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه در شرایط فعلی به ترتیب حدود ۲۹ درصد، ۳۴ درصد، ۵۶ درصد و ۶۶ درصد است».

▲ **بازار روغن خوراکی آرام گرفت!** در سال‌های گذشته به دلیل ارزان بودن روغن خوراکی در ایران، بازار کشورهای همسایه از روغن یارانه‌ای ایرانی اشباع می‌شد؛ اما اکنون با اصلاح نظام یارانه‌ها، مصرف روغن صنف و صنعت در داخل کشور به‌طور معناداری کاهش یافته است و از سویی دیگر شاهد افزایش قیمت این محصول در آن سوی مرزها هستیم.